

Feminismus a ženské hnutí v bývalé NDR

Historický kontext:

2. Světová válka: ženy tlačeny nacistickou ideologií do rodiny a do mateřské role

Po válce: vytváření protifašistických výborů -- i ženských

1947: vznik DFD (Demokratischer Frauenband Deutschlands) z protifašistických ženských výborů

1949: vznik NDR

1961: rozdělení Berlína zdí

80. léta: aktivizace občanského života, hl. mírové hnutí

1989: pád Berlínské zdi

1991: sjednocení Německa

DFD (Demokratischer Frauenband Deutschlands)

- Zal. 1947
- Jediná oficiální ženská organizace v období státního socialismu.
- Pod vlivem strany.
- Vzdělávala ženy k činnosti mimo domov.
- Podílela se na legislativě týkající se žen.
- Po r. 1989 se reformovala.

Ženské hnutí v 80. letech:

Politická aktivizace žen: mírové hnutí žen.

Protestantská církev poskytla prostor k diskusím (včetně lesbických otázek).

Stasi vedla záznamy o 7 ženských skupinách, ale podle feministických výzkumů jich bylo daleko více.

Skupiny také s lesbickou orientací a typu “probouzení vědomí”.

Ženské samizdaty -- periodika.

Vztah ženských hnutí NDR a SRN:

Německé specifikum: nějaký kontakt vždycky existoval, společný jazyk -- prolínání myšlenek.

Vliv SRN na NDR: povědomí o západoněmeckém ženském hnutí -- rozdíl od ostatních socialistických zemí.

Vliv uspořádání ženských záležitostí NDR na SRN, i když omezený: např. v otázce liberálnějších potratových zákonů a mateřské dovolené.

Současné studie o ženském hnutí a feminizmu v NDR: neustálé srovnávání SRN a NDR: stejný výchozí bod, ale rozdílné poválečné historie (např. řešení nedostatku pracovních sil po válce), a tedy i rozdílný průběh vývoje genderových vztahů.

UFV (Unabhängiger Frauenverband) - Nezávislá federace žen:

1989-1998

Jedna z organizací vzniklá z občanského aktivismu 80. let.

Do roku 1991 členství otevřeno pouze ženám NDR.

Aktivní hlavně v období "Wende" (přechodném období) 1989-90.

Od počátku 90. let pokles vlivu.

Oproti ostatním středo a východoevropským zemím: snaha organizovat ženy a prosadit se jako politická síla zastupující ženy.

Úmyslná protiváha DFD.

Napojení na Stranu zelených.

Činnost:

Snaha uchovat pozitivní stránky politiky NDR týkající se žen.

1989: Součást Kulatého stolu vlády NDR s disidentskými skupinami.

1990: v prvních svobodných volbách získala dvě parlamentní křesla.

Podílela se na vytváření některých dokumentů týkajících se žen ve sjednoceném Německu.

V období devalvace východoněmecké identity vytvářela prostor pro ženy NDR, kde nacházely společnou identitu.

Sjednocení Německa:

Rozpad NDR znamenal nemožnost reforem týkajících se žen -- uplatnila se struktura SRN.

Převládlo západoněmecké ženské hnutí (devalvace zkušenosti NDR).

Problémy: např. harmonizace potratových zákonů (NDR liberálnější), sjednocením více postiženy ženy NDR (nezaměstnanost, snížená mobilita).

Přístup k federálním finančním zdrojům pro záležitosti žen.

Akademický feminismus v NDR:

Počátky v 80. letech.

Nejvýraznější ZiF (Zentralinstitut für Frauenforschung),
Humboldtova univerzita v Berlíně: od roku 1989.

Program genderových studií: od roku 1998 na ZiF.

Pohlčení východoněmeckého ženského hnutí
západoněmeckým: ačkoliv o něm existuje řada studií, bývalá
NDR je jen výjimečně součástí diskusí o ženském hnutí a
feminismu v postsocialistických zemích (není to ani
slovanská země ani nový člen EU). Existuje relativně málo
akademických kontaktů mezi “východoněmeckými”
badatelkami a ostatními středo- a východoevropskými.

Ženské hnutí v bývalé NDR dnes:

Žádná výrazná ženská organizace, ale každá politická strana i odbory mají svou vlastní ženskou organizaci (vliv i ve střední a východní Evropě).